

Distribusjonskode	H-0 Til bruk for kriminalitetsbekjempelse jf. politiregisterforskriften § 47-1
Klassifisering	Åpen
Distribusjon	Kripos og Sør-Øst pd
Dato ferdigstilt	28.04.26
Info cut off	23.03.26
Kontaktpunkt	etterretning.sor-ost@politiet.no
Antall sider	11

Rekruttering av barn og unge til kriminalitet og kriminelle nettverk

Etterretningsrapport

Innhold

1.0 INNLEDNING	3
2.0 HOVEDPUNKTER	3
3.0 BAKGRUNN OG FORMÅL	4
5.0 BARN OG UNGDOM REKRUTTERT TIL KRIMINALITET	5
5.1 Hvem rekrutteres?	5
5.2 Hvordan skjer rekruttering?	6
5.3 Hva motiverer ungdommene?	7
5.4 Hvilken rolle spiller trusler og gjeld?	8
5.5 Er det straffbart å rekruttere mindreårige til kriminalitet?	9
8.0 VURDERING	10
9.0 VEDLEGG	11
9.1 Sannsynlighetsord	11

1.0 INNLEDNING

(Å) Rekruttering av ungdom til kriminelle miljøer har blitt et økende problem i flere land i Europa, Norge og i Sør-Øst pd. Bruk av barn og unge til kriminalitet reduserer bakmennenes oppdagelsesrisiko og offentlighetens mulighet for straffeforfølgelse av alvorlig kriminalitet. De kriminelle nettverkene bruker ulike fremgangsmåter for å rekruttere ungdom inn i kriminalitet. Sosiale medier og krypterte kommunikasjonsplattformer blir ofte brukt i kontakten med ungdommene.¹

(Å) I denne rapporten belyser vi hva som kjennetegner de som rekrutteres, hvordan rekruttering skjer, hva som motiverer ungdommene, hvilken rolle trusler og gjeld har, og straffbarheten rundt rekruttering av barn og unge til kriminelle nettverk. Vårt utvalg består av 92 personer under 18 år som er rekruttert eller er aktuelle for rekruttering til kriminalitet og kriminelle miljøer.

(Å) I Sør-Øst pd skiller områdene Drammen, Tønsberg, Sandefjord og Grenland seg ut med flest saker relatert til ungdomslovbrudd. I disse områdene ser politiet både organiserte ungdomsgjenger og mer uoversiktlige ungdomsgrupperinger. Ungdommene som hører til disse miljøene er ofte sårbare og de begår gjentatt kriminalitet. De utfører alvorlige lovbrudd som narkotikadistribusjon, ran, vold, knivstikking og drapsforsøk. De er mobile og ferdes mellom byene. Det oppstår derfor konflikter på tvers av by- og kommunegrenser. De ferdes i miljøer hvor det er tilstedeværelse av kriminelle aktører og kriminelle nettverk.² Disse ungdommene er utsatt for å bli rekruttert til kriminelle nettverk.

(Å) Rapporten er utarbeidet i henhold til prinsippene i etterretningsdoktrinen for politiet. Den er basert på informasjon fra politiets registre og andre relevante kilder. En vesentlig del av datagrunnlaget er taushetsbelagt i henhold til beskyttelsesinstruksen § 4, offentleglova § 13 og/eller politiregisterloven § 23, og kan ikke henvises til i en åpen rapport. Av den grunn vil denne rapporten kun inneholde referanser til åpne kilder.

2.0 HOVEDPUNKTER

Oppdatert situasjonsbilde

(Å) Funnene våre viser at det er gutter i alderen 13–17 år som rekrutteres til kriminalitet og kriminelle nettverk i Sør-Øst pd. Av disse har 72 % norsk statsborgerskap, og 62 % er født i Norge. Syria og Afghanistan er de mest fremtredende øvrige statsborgerskapene og fødelandene.

(Å) Ungdommene har ofte tidligere erfaring med kriminalitet, herunder vold, vinningskriminalitet, skadeverk og narkotikalovbrudd. Flere har tilknytning til jevnaldrende som begår kriminalitet.

(Å) De rekrutterte ungdommene har gjennomgående sårbare oppvekstforhold, preget av lav grad av oppfølging, høyt konfliktnivå og ustabile hjemmemiljøer. Mange har svak tilknytning til skole, arbeid og organiserte fritidsaktiviteter.

(Å) Ungdom tilknyttet barnevernet og asylmottak er overrepresentert i materialet blant ungdom som blir rekruttert til kriminalitet i Sør-Øst pd. En betydelig andel har, eller har hatt, kontakt med barnevernet og er tilknyttet barnevernsinstitusjoner eller fosterhjem. Flere er også bosatt i asylmottak eller er i tiltak for enslige mindreårige asylsøkere.

(Å) Rekrutteringen vurderes å være en gradvis prosess, basert på relasjonsbygging og sosial påvirkning. Den foregår både på fysiske møteplasser og via sosiale medier.

¹ Kripos. (2026). *Politiets trusselvurdering 2026*. <https://www.politiet.no/globalassets/tall-og-fakta/politiets-trusselvurdering-ptv/politiets-trusselvurdering-2026.pdf>

Kripos. (2025). *Politiets trusselvurdering 2025*. <https://www.politiet.no/globalassets/tall-og-fakta/politiets-trusselvurdering-ptv/politiets-trusselvurdering-2025.pdf>

² Sør-Øst pd. (2025). *Lokal trusselvurdering 2026*.

Kriminelle nettverk benytter ofte mellomledd, gjerne personer ungdommene allerede har en relasjon til.

(Å) Motivasjonen synes å være knyttet til spenning, økonomisk gevinst og behov for tilhørighet og anerkjennelse. Rekrutteringen starter ofte med mindre alvorlige oppgaver, som deretter eskalerer. Salg av vape-produkter fremstår som en vanlig inngang, før det utvikler seg til omsetning av narkotika. I enkelte tilfeller tilbys også oppdrag knyttet til vold. Etter hvert rapporteres det om økt bruk av press og trusler for å sikre videre deltakelse. Dette bidrar til å opprettholde ungdommenes tilknytning til de kriminelle miljøene.

3.0 BAKGRUNN OG FORMÅL

(Å) Det vurderes som bekymringsfullt at barn og unge rekrutteres til og utnyttes av kriminelle miljøer, samt involveres i ulovlige handlinger. Dette medfører betydelige samfunnsmessige kostnader og alvorlige konsekvenser for de berørte. Det er videre bekymring knyttet til mulig eskalering i kriminalitetsnivået og økt påvirkning fra organiserte kriminelle nettverk, herunder utviklingstrekk som er observert i Sverige.

(Å) Formålet med rapporten er å være et bidrag til å forebygge og avverge rekruttering av mindreårige til kriminalitet og til deltagelse i kriminelle nettverk. Dette kan oppnås ved å redusere, og på sikt forhindre, at mindreårige rekrutteres eller utnyttes til kriminelle handlinger gjennom tidlig identifisering av risikofaktorer, helhetlig oppfølging og en samordnet innsats mellom relevante aktører.

(Å) Politiet og andre aktører som kommune og Bufdir/Bufetat må i felleskap komme frem til hvordan en best mulig bør håndtere disse ungdommene. Tidlig forbyggende arbeid er sett på som avgjørende for å forhindre at barn og unge kommer inn i eller fortsetter i en kriminell løpebane. Verdien av tidlig innsats med hjelpetiltak anslås til å være betydelig større enn kostnadene. De kan spare samfunnet for store økonomiske og menneskelige kostnader. I det forbyggende arbeidet bør en opprettholde og styrke slike tiltak og samtidig fokusere på å utvikle kunnskap om gode tiltak for de gruppene av barn som dagens hjelpetiltaksregime i mindre grad klarer å hjelpe. Det gjelder blant annet flyktning- og minoritetsbarn, barn av foreldre med psykiske lidelser, rusproblemer eller med kognitive vansker og barn med psykiske lidelser³.

(Å) Kriminelle nettverk er en av Sør-Øst pd sine prioriterte kriminalitetsområder, og det pekes videre mot at en bruker- og samfunnseffekt av en slik prioritering skal være at ungdom ikke rekrutteres til kriminelle nettverk.

³ Oslo Economics (2017). "Samfunnsøkonomisk analyse av hjelpetiltak fra barnevernet OE rapport 2017-1. Hentet fra: https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Samfunnsokonomisk_analyse_av_hjelpetiltak_fra_barnevernet.pdf

5.0 BARN OG UNGDOM REKRUTTERT TIL KRIMINALITET

Vi har identifisert flere kriminelle nettverk, grupperinger og enkeltaktører som rekrutterer barn og ungdom til sin kriminelle virksomhet. Nettverkene er svært godt omhandlet i politiets systemer for blant annet vinning, narkotika og voldskriminalitet.

De har en betydelig voldskapabilitet og fryktpkapital. De har kriminelt nedslagsfelt over store områder i Norge og mot utlandet, herunder Sverige.

5.1 Hvem rekrutteres?

(Å) Sentrale kjennetegn:

- Sårbare barn og unge
- Flest gutter
- 13-17 år
- Hovedsakelig norsk statsborgerskap
- Statsborgerskap og fødeland Syria og Afghanistan utenom Norge
- Tilknytning til barnevern
- Tilknytning til asylmottak
- Sårbare hjemmeforhold. Lite oppfølging, høyt konfliktnivå, ustabilt hjemmemiljø
- Svak tilknytning til skole/arbeid/fritidsaktiviteter
- Har venner som begår kriminalitet
- Tidligere erfaring med vold, vinning, skadeverk, narkotika eller andre lovbrudd.

(Å) I vårt utvalg er det totalt 92 personer. Av de 92 personene har 72 % (66) norsk statsborgerskap og 28% (26) utenlandsk statsborgerskap. Andelen personer med utenlandsk opprinnelse blir gradvis høyere når vi ser på fødeland. Det er 62 % (57) prosent som har fødeland Norge og 38 % (35) som er født i utlandet. Syria og Afghanistan utpeker seg som annet fødeland og statsborgerskap.

Tabellen under viser utvalget på 92 personer fordelt på alder prosentvis.

Tabell 1 U-18 rekruttert fordelt på alder

Alder	17 år	16 år	15 år	13 og 14 år
	31 %	28 %	26%	15 %

(Å) Av de 92 personene i vårt utvalg er det kun 8 som ikke er registrert med straffesaker. Det er totalt 722 saker registrert på de resterende. Tabellen under viser sakene fordelt på kriminalitetstype.

Tabell 2 U-18 rekruttert fordelt på kriminalitetstype

Kriminalitetstype	Antall
Annen	110
Narkotika	47
Seksuallovbrudd	7
Skadeverk	58
Trafikk	39
Undersøkelsessaker	1
Vinning	149
Vold	304
Økonomi	7
Totalt	722

Av disse sakene er 42,1% voldssaker, 20,6 % er vinningssaker (herunder 43 ran og 6 grove ran), 15,2% er under kategorien "annen" (herunder ulovlig bevæpning på offentlig sted, hensynsløs atferd, brudd på oppholdsforbud etc.), 8% er skadeverk og 6,5% er narkotikalovbrudd.

(Å) Vi ser at det er spesielt sårbare gutter mellom 13-17 år som rekrutteres til kriminelle nettverk. En betydelig andel av disse ungdommene har eller har hatt kontakt med barnevernet og er tilknyttet barnevernsinstitusjoner eller fosterhjem. Ungdom tilknyttet barnevernet og asylmottak er overrepresentert i materialet blant ungdom som blir rekruttert til kriminalitet i Sør-Øst pd. Flere er også bosatt i asylmottak eller er i tiltak for enslige mindreårige asylsøkere.

(Å) De som bor hjemme har ofte sårbare hjemmeforhold⁴. De har lite oppfølging fra foreldre, og noen har bare en forelder. Det er ofte et høyt konfliktnivå i hjemmet og hjemmemiljøet oppleves ustabilt. Noen er utsatt for omsorgssvikt, vold og/eller rus i hjemmet. De har svak tilknytning til skole, arbeidsliv og fritidsaktiviteter. Ungdom fra familier med dårlig økonomi fremstår spesielt utsatt da kriminelle nettverk tilbyr umiddelbare økonomiske goder som kan oppleves som ellers utilgjengelige for dem. Våre funn samsvarer med FHI's resultater der svak tilknytning til skole, fritidsaktiviteter og familie trekkes frem som en av de viktigste årsakene til gjengdeltakelse i Norden⁵.

(Å) Vi ser tydelig at disse ungdommenes oppmerksomhet dras fra hjemmemiljøet og mot andre ungdommer og nærmiljø. Mange av barna som begår kriminalitet har selv venner som bryter loven. Vi ser at flere ungdommer som blir rekruttert også allerede har erfaring selv med vold, vinning, skadeverk, narkotika eller andre lovbrudd. Vold skiller seg ut som lovbruddet flest har begått tidligere, herunder kroppskrenkelser, kroppsskade og ulike trusler.

(Å) I Sverige ser man også at ungdom som allerede har begått vold eller annen kriminalitet har økt risiko for videre kriminalitet og kan være mer utsatt for rekruttering til kriminelle nettverk. Samtidig blir det også rekruttert ungdom som ikke har omfattende kriminell bakgrunn. De kan ha erfaring med mindre lovbrudd, men er ofte i en gråsone mellom lovlydighet og kriminalitet. Dette gjør dem mottakelige for påvirkning og rekruttering⁶.

5.2 Hvordan skjer rekruttering?

(Å) Sentrale kjennetegn:

- Gradvis prosess
- Sosialt samspill
- Distribusjon av vape og narkotika
- Små og ufarlige oppgaver som eskalerer
- Blir lovet belønning
- Omgangskrets, offentlige steder og sosiale medier
- Personer barnet eller ungdommen kjenner til fra før
- Nettverk benytter seg av mellomledd

(Å) I Sør-Øst pd ser vi at rekruttering til kriminelle nettverk gjerne er en gradvis prosess. Det starter ofte med helt vanlig kontakt hvor både personer under og over 18 år tilknyttet kriminelle nettverk tar kontakt på måter som virker vennlige og uforpliktende

(Å) Vi ser at eldre ungdommer spør de om for eksempel "hjelp" til distribusjon av narkotika og vape og hvitvasking. De blir i begynnelsen spurt om små og mer ufarlige oppgaver. Gradvis blir oppgavene mer alvorlige, som å oppbevare våpen, ran eller voldshandlinger. På dette tidspunktet har ungdommen ofte blitt tett knyttet til nettverket og oppnådd økt sosial status.

(Å) Noen av ungdommene blir lovet belønning i form av goder og penger, men det er ikke alltid de får like mye penger som avtalt. Når de inngår avtaler er det eksempler på

⁴ Begrepet sårbare barn og unge viser til de som har økt risiko for at deres behov for trygghet, omsorg, utvikling og læring ikke blir tilstrekkelig ivarettatt som følge av ulike belastninger som oppvekst- og samfunnsbetingelser.

⁵ Aase H., Lønnum K., Sørli M-A., Hagen KA., Gustavson K., Utgarden I-H (2020) Barn, unge og kriminalitet). (rapport 2020) Folkehelseinstituttet.

⁶ Tollin, K., Angerbrandt, H., Jonsson, A. (2023). *Barn och unga i kriminella nätverk*. (Rapport 2023: 13) Brottsförebyggande rådet.

at ungdommer får beskjed om at de skal få penger senere eller de får betalt deler av beløpet. Dette samsvarer med funn fra BRÅ-rapporten som beskriver barn og ungdom som deltar i kriminelle nettverk i Sverige ⁷.

(Å) Rekruttering av barn og unge til kriminalitet skjer i omgangskretsen, og via sosiale medier. Med omgangskretsen tenker vi på personer man kjenner gjennom fritidsklubber, skolen, venner, kjærester eller familie. Rekruttering skjer ofte gjennom personer barnet eller ungdommen kjenner til fra før. Da opplever gjerne ungdommen rekrutteringen som noe sosialt, heller enn et bevisst valg om å bli kriminell. På offentlige steder ser vi imidlertid eksempler på at barn også blir rekruttert av fremmede personer. Barn og ungdom som oppholder seg i bymiljøer kan få forespørsler om de vil motta goder eller tjene penger på å utføre kriminelle handlinger.

(Å) Både kjente og fremmede kan ta kontakt på sosiale medier og spillplattformer. Sosiale medier har gjort rekrutteringen mer effektiv og vanskeligere å oppdage for voksne. Kriminelle aktører tar kontakt med ungdom via blant annet Snapchat, TikTok, Signal, Instagram, WhatsApp og Discord. Her kan de bygge relasjoner med ungdom og gi tilbud om deltakelse i kriminell aktivitet.

Kommentar: (Å) Kripas (2025) skriver i sin rapport "*Vold som handelsvare*" at voldsoppdragene følger en tydelig struktur med faste roller. Rollene fremstår å være uavhengig av oppdragets art. Politiet omtaler de ulike rollene som bestiller, rekrutterer, tilrettelegger og utøver. **Kommentar slutt.**

(Å) Vårt materiale viser at de kriminelle nettverkene som rekrutterer barn og unge til kriminalitet bruker mellomledd/rekrutterer. Dette skjer både fysisk og via sosiale medier. Det er vanskelig å knytte mange av barna og ungdommene direkte til bestiller/kriminelle nettverk.

5.3 Hva motiverer ungdommene?

(Å) Motivasjonen for å bli en del av kriminelle nettverk er sammensatt og varierer fra ungdom til ungdom. Likevel ser vi noen gjennomgående drivere i Sør-Øst pd som også støttes av forskning nasjonalt.

Sentrale kjennetegn:

- Anerkjennelse
- Tilhørighet
- Økonomiske motiver
- Spenning

Anerkjennelse:

(Å) Ungdommene som rekrutteres i Sør-Øst pd har svak tilknytning til skole/arbeid/fritidsaktiviteter. De har gjerne manglende tro på sine fremtidsutsikter og har begrensede muligheter til å oppnå anerkjennelse. Vi ser at ungdommene er opptatte av å fremstå som "gangstere" og å få et rykte som "færlig". De opplever at dette ryktet bidrar til anerkjennelse. Bruk av vold, trusler og det å være en del av et kriminelt nettverk er sentralt for å oppnå dette ryktet.

Tilhørighet:

(Å) Følelsen av å ikke passe inn eller av å stå utenfor fellesskapet med skole, arbeid og fritidsaktiviteter gjør mange ungdommer sårbare for rekruttering til kriminelle nettverk. Kriminelle nettverk tilbyr en følelse av fellesskap, tilhørighet og beskyttelse. Nettverkene får ungdommene til å føle seg viktige og verdifulle, og dekker således et primærbehov hos ungdommene. Ungdommene misledes ofte av nettverkene, da de i realiteten ikke er så viktige og verdifulle for nettverkene. Det er også varierende hvor god beskyttelse de er villige til å gi. Ungdommene blir ofte brukt og utnyttet av nettverkene.

⁷ Tollin, K., Angerbrandt, H., Jonsson, A. (2023). *Barn och unga i kriminelle nätverk*. (Rapport 2023: 13) Brottsförebyggande rådet.

Penger:

(Å) Raske penger kan være svært fristende, særlig for ungdom som opplever økonomiske utfordringer hjemme eller som ønsker tilgang til goder de ellers ikke har råd til. Kriminelle handlinger fremstilles ofte som en enkel og effektiv vei til raske penger, uten at konsekvensene blir tydeliggjort. For mange ungdommer handler ikke den økonomiske motivasjonen bare om behovet for penger, men om statusen som pengene representerer. Dyre klær, klokker, telefoner og lignende fungerer som statussymboler. Rekrutteringen av unge til kriminelle handlinger preges gjerne av løfter om rask betaling av penger, men dette skjer ikke alltid. I mange tilfeller uteblir deler av, eller hele, betalingen. Vi har imidlertid opplysninger om ungdom som faktisk får betaling.

(Å) Det er eksempler på ungdom som skal ha fått penger for å rane tilbake vape som har blitt solgt og at de har fått penger for å hente større mengder kokain og vape i Sverige opp mot 20-30.000.

Spenning:

(Å) Flere av ungdommene har mangel på skolegang, jobb og fritidsaktiviteter. Da kan hverdagen oppleves kjedelig. Det å begå kriminalitet kan gi adrenalin, spenning og mestring. For enkelte ungdommer kan kriminalitet oppleves som attraktivt. Når hverdagen oppleves som lite meningsfull og uten tydelige mestringsarenaer kan denne typen spenning fremstå som tiltrekkende.

5.4 Hvilken rolle spiller trusler og gjeld?

(Å) Rekruttering skjer ikke alltid frivillig. Ungdommer kan havne i kriminalitet fordi de blir truet, presset og manipulert. Dette ser vi både nasjonalt og i Sør-Øst pd.

(Å) Vi ser at ungdommen kan oppleve at det har vært en frivillig og ønsket vei inn, men at det er vanskelig å komme seg ut igjen. Rekruttering til kriminelle miljøer innledes ofte med små goder eller tjenester som at de "får" eller får "låne" mindre pengebeløp, telefoner, godteri, klær eller vapes/narkotika. Senere blir dette definert som gjeld som må tilbakebetales gjennom arbeid for nettverket. Dersom en ungdom mister narkotika, penger eller utstyr, selv under forhold som ikke er deres skyld, kan de holdes ansvarlige. Noen finner også opp gjeld som ikke eksisterer. De kan påstå at ungdommer skylder penger for tidligere tjenester, beskyttelse eller transport. Gjelden kan øke raskt gjennom renter, «straffegebyrer» eller nye krav. I mange tilfeller er ungdommen alene om å bære byrden, fordi de ikke tør å fortelle foreldre eller hjelpeapparat hva de egentlig står i. Unge som utnyttes til kriminalitet identifiserer seg heller ikke nødvendigvis selv som offer.⁸

(Å) Et eksempel på en indirekte trussel som det gjerne kan begynne med er gjennom kommentarer om hva som kan skje om man "snakker med feil folk", historier om hvordan andre er blitt straffet eller påminnelser om at nettverkene har tilgang til informasjon om familie, bosted eller skole. Trusler kan også benyttes mer direkte. Ungdom kan bli møtt med trusler og vold selv eller mot familie. Dette gjør at ungdommen føler at det er farligere å trekke seg ut enn å fortsette i miljøet. Truslene kombineres ofte med skyldfølelse. Rekruttereren kan fremstille ungdommen som ansvarlig. Dette kan være alt fra at de «skylder» en tjeneste til at de har blitt vitne til noe som gjør dem bundet til miljøet.

(Å) Trusler brukes ikke kun for å holde ungdom inne; de fungerer også som advarsler til andre: «Dette skjer hvis du svikter oss.» Dette skaper en kollektiv forståelse av at

⁸ Kripas. (2025). *Politiets trusselvurdering 2025*. <https://www.politiet.no/globalassets/tall-og-fakta/politiets-trusselvurdering-ptv/politiets-trusselvurdering-2025.pdf>

Kripas. (2025). *Trusler mot unge utøvere involvert i voldsoppdrag for kriminelle nettverk*. <https://www.politiet.no/globalassets/tall-og-fakta/kriminelle-nettverk/2025-12-16-a-trusler-mot-unge-utovere-involvert-i-voldsoppdrag-for-kriminelle-nettverk---kripas.pdf>

nettverket har makt som ikke kan utfordres. Slik etableres en kultur av taushet og lydighet som gjør rekruttering enklere og utmeldelse vanskeligere.⁹

5.5 Er det straffbart å rekruttere mindreårige til kriminalitet?

(Å) Rekrutteringen av barn og unge til kriminelle handlinger rammes ikke av en egen straffeparagraf. Regjeringen har derfor foreslått en egen og ny bestemmelse som tydeliggjør at det er straffbart å involvere mindreårige i kriminalitet. Dette fordi dagens regler ikke anses som tydelige nok¹⁰.

Det finnes likevel flere aktuelle bestemmelser i straffeloven som kan brukes. Det er straffbart å påvirke eller medvirke til at en person under 18 år begår en straffbar handling etter straffeloven § 183. I tillegg kan flere andre aktuelle lovparagrafer benyttes. De viktigste er straffeloven §15 medvirkning og §77 g straffeskjerpene. Dersom barn utnyttes systematisk kan også dette rammes av bestemmelsen om menneskehandel §§ 257 og 258.

(Å) Når en mindreårig tar på seg et oppdrag for et kriminelt nettverk bør det være en hypotese om at de kan være utnyttet, og at det foreligger en tvangssituasjon etter straffelovens § 257 og 258 om menneskehandel¹¹. Det betyr at rekrutterer eller de kriminelle nettverkene utnytter disse ungdommene. Ungdommene er i en situasjon hvor de reelt sett ikke har noe annet valg. Dette handler ikke bare om at ungdommen er sårbar og er i en vanskelig situasjon, men at denne situasjonen blir bevisst utnyttet av rekrutterer og de kriminelle nettverkene. For personer under 18 år trenger det ikke være bevisst misbruk av sårbar situasjon, det holder at de er rekruttert og brukt til utnyttelse for at det skal være menneskehandel.

(Å) Grensen for menneskehandel passerer når det kriminelle nettverket eller rekrutterer:

- Organiserer et lovbrudd
- Gir betaling eller belønning
- Bruker press, trusler eller gjeld
- Bevist utnytter at personene er mindreårige.

(Å) I Storbritannia kalles denne formen for utnyttelse child criminal exploitation (CCE). Det er et fagbegrep med en etablert definisjon som er mye brukt i britisk barnevern, politi og forskning. I boken ungdom utnyttet til kriminalitet har de oversatt definisjonen til norsk¹². Vollebæk (2024) oversetter den slik "utnyttelse av mindreårige til kriminalitet forekommer når en person eller gruppe utnytter maktbalansen til å tvinge, kontrollere, manipulere eller lure et barn og ungdom under 18 år til en kriminell aktivitet:

- a) I bytte mot noe den mindreårige trenger eller ønsker, og eller
- b) Som er til økonomisk eller annen fordel for gjerningspersonen eller tilretteleggeren, og/eller
- c) Gjennom vold eller trussel om vold" (s.21).

Ved for eksempel et Vaas (violence-as-a-service)-oppdrag¹³ vil den kriminelle tjenesten i seg selv være en "fordel" som bestilleren oppnår. Vedkommende får en annen til å påta seg et oppdrag på sine vegne. Bestilleren trenger da ikke selv å ta den betydelige

⁹ Kripas. (2025). *Trusler mot unge utøvere involvert i voldsoppdrag for kriminelle nettverk*. <https://www.politiet.no/globalassets/tall-og-fakta/kriminelle-nettverk/2025-12-16-a-trusler-mot-unge-utovere-involvert-i-voldsoppdrag-for-kriminelle-nettverk---kripas.pdf>

¹⁰ Justis og beredskaps departementet. (2025). <https://www.regjeringen.no/contentassets/4b356a7c229844ce86b119523ab13ae4/horingsnotat-ny-straffebestemmelse-om-involvering-av-mindrearige-i-kriminalitet.pdf>

¹¹ Lovdata (2009 endret 2020). *Lov om menneskehandel*. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-9#%C2%A7257

¹² Vollebæk, R.L. (2024, s. 21) *Ungdom utnyttet til kriminalitet*. RVTS ØST og Salto-sekretariatet i Oslo kommune

¹³ Begrepet "vold som handelsvare" beskriver et fenomen blant kriminelle aktører og nettverk der vold og trusler etterspørres og tilbys som en tjeneste mot betaling.

risikoen dette innebærer og oppnår større frykt- og volds kapital i kriminelle miljøer. Ungdommen lokkes til å utføre oppdrag på uriktige premisser. Det utloves høye beløp som den mindreårige sjelden får, de kan få løfter om beskyttelse og det kan bygges opp lojalitetsforhold.

Det er *som regel* rimelig grunn til å opprette sak for å undersøke dette nærmere når en ungdom har utført et Vaas-opdrag.

8.0 VURDERING

(Å) Det er **sannsynlig** at nettverk rekrutterer barn og ungdom til kriminell aktivitet.

(Å) Det er **meget sannsynlig** at disse nettverkene benytter seg av mellomledd.

(Å) Det er **meget sannsynlig** at det er flere ukjente kriminelle aktører som rekrutterer barn og unge til kriminalitet i Sør-Øst pd.

(Å) Det er **meget sannsynlig** at rekrutteringen ofte er en gradvis prosess, basert på relasjonsbygging og sosial påvirkning.

(Å) Det er **meget sannsynlig** at det skjer både på offentlige steder og/eller via sosiale medier.

(Å) Det er **meget sannsynlig** at de kriminelle nettverkene rekrutterer unge gutter og at faktorer som tidligere erfaring med kriminalitet og tilknytning til jevnaldrende som begår kriminalitet, sårbare hjemmeforhold, svak tilknytting til skole, arbeid, tilknytting barnevern eller barnevernsinstitusjon eller bolig for enslig mindreårige øker sannsynligheten.

(Å) Det er **meget sannsynlig** at de rekrutterte ungdommene blir lovet belønning som ikke innfris.

(Å) Det er **sannsynlig** at disse ungdommen blir utsatt for press og trusler fra de kriminelle.

(Å) Det er **sannsynlig** at motivasjonen synes å være knyttet til spenning, økonomisk gevinst og behov for tilhørighet og anerkjennelse.

(Å) Det er **sannsynlig** at rekrutteringen ofte starter med mindre alvorlige oppgaver, som deretter eskalerer.

9.0 VEDLEGG

9.1 Sannsynlighetsord

Vurderinger vil alltid inneholde en grad av usikkerhet. For å håndtere dette på en standardisert og strukturert måte, er det benyttet sannsynlighetsord (se tabell):

Nasjonal standard	Beskrivelse	NATO standard
<i>Meget sannsynlig</i>	Det er meget god grunn til å forvente...	Highly likely (>90%)
<i>Sannsynlig</i>	Det er grunn til å forvente...	Likely (60-90%)
<i>Mulig</i>	Det er like sannsynlig som usannsynlig...	Even chance (40-60%)
<i>Lite sannsynlig</i>	Det er liten grunn til å forvente...	Unlikely (10-40%)
<i>Svært lite sannsynlig</i>	Det er svært liten grunn til å forvente...	Highly unlikely <10%